

Leon Siwecki

Udział Maryi w fazie przygotowawczej odkupienia w nauczaniu Jana Pawła II

Salvatoris Mater 8/1/2, 387-402

2006

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Jan Paweł II na kartach encyklik, katechez, listów, adhortacji, homilii i przemówień ukazuje obraz Maryi, która w pielgrzymce wiary i posłuszeństwa towarzyszy od zarania dziejów człowiekowi jako Ta, która wypełniła wolę Boga. Istotnie, podkreśla Sługa Boży, *Matka Odkupiciela zajmuje ściśle określone miejsce w planie zbawienia, bowiem, «gdy ... nadeszła pełnia czasu, zesłał Bóg Syna swego, zrodzonego z niewiasty, zrodzonego pod Prawem, aby wykupił tych, którzy podlegali Prawu, abyśmy mogli otrzymać przybrane synostwo. Na dowód tego, że jesteście synami, Bóg wysłał do serc naszych Ducha Syna swego, który woła: Abba, Ojczy»* (Ga 4, 4-6)¹.

Niniejszy artykuł ma na celu przybliżenie prawdy o Maryi, pokornej Służebnicy Pańskiej, wykonawczyni Bożej woli i podkreślenie Jej roli na etapie przygotowawczym dzieła odkupienia². Stwórca obiecał, że na świat przyjdzie Zbawiciel. Zapowiedział również przyjście Niewiasty, przeznaczony na Matkę Syna Bożego, która odegra szczególną rolę w dziele zbawienia³. Proroctwa te są zapowiedzią nadejścia Nowego Przymierza, nowego Królestwa, nowych czasów, czasów przepelnionych miłością i nadzieją.

Ks. Leon Siwecki

Udział Maryi w fazie przygotowawczej odkupienia w nauczaniu Jana Pawła II

SALVATORIS MATER
8(2006) nr 1-2, 387-402

1. Zapowiedzi starotestamentowe

Konstytucja dogmatyczna o Kościele *Lumen gentium* naucza: *Pismo święte Starego i Nowego Testamentu oraz czcigodna Tradycja coraz jaśniej przedstawiają i niejako naocznie ukazują rolę Matki Zbawiciela w ekonomii zbawienia. Księgi Starego Testamentu opisują historię zbawienia, w której stopniowo jest przygotowywane przyjście na świat Chrystusa.*

¹ JAN PAWEŁ II, Encyklika *Redemptoris Mater* (25.03.1987 r.), 1 (dalej: RM).

² Matka Boża poprzez ścisły związek z Odkupicielem uczestniczy w pewien sposób w zbawczym dziele swego Syna. Zawsze jednak należy pamiętać, że jedynym i doskonałym Odkupicielem ludzkości jest Jezus Chrystus i tylko On brał w nim udział bezpośrednio i fizycznie. Najogólniej mówiąc, w dziele odkupienia rozróżniamy trzy etapy: przygotowawczy, główny i następczy.

³ Por. RM 7: *Boski plan zbawienia, który został nam objawiony wraz z przyjściem Chrystusa, jest odwieczny. Jest on także – wedle nauki zawartej w Liście do Efezjan i innych Listach Pawłowych (por. Kol 1, 12-14; Rz 3, 24; Ga 3, 13; 2 Kor 5, 18-29) – odwiecznie związany z Chrystusem. W całokształcie tego planu, który ogarnia wszystkich ludzi, szczególne miejsce zajmuje «niewiasta» jako Matka Tego, z którym Ojciec odwiecznie związał dzieło zbawienia.*

Te pradaawne dokumenty, tak jak odczytuje się je w Kościele i jak się je rozumie w świetle późniejszego i pełnego Objawienia, ujawniają z biegiem czasu coraz wyraźniej postać kobiety, Matki Odkupiciela⁴.

W Nowym Testamencie starotestamentowe zapowiedzi dotyczące Boskiego planu zbawienia konkretyzują się i wypełniają. *Święta historia zbawienia* – podkreśla ks. prof. Józef Kudasiewicz – *dzieli się na dwa wielkie okresy: czas przygotowania, zapowiedzi i obietnicy – zwany Starym Testamentem i czas realizacji, wypełnienia – zwany Nowym Testamentem. W okresie pierwszym Bóg – Pan dziejów, krok po kroku prowadził lud Starego Przymierza na spotkanie z Chrystusem i Ewangelią; okres drugi jest czasem Chrystusa, który przez mękę, śmierć i zmartwychwstanie wyzwolił ludzi z niewoli grzechu; zbudował Kościół i obdarzył go Duchem Świętym⁵. Boży plan zbawienia w języku biblijnym nazywa się ekonomią zbawienia. Św. Paweł nazywa ją tajemniczym planem ukrytym przed wiekami w Bogu (Ef 3, 9)⁶. Oczekiwanie na nadejście Mesjasza wypełnia modlitwa ludu Izraela od pierwszych jego pokoleń. Liczne proroctwa i zapowiedzi dotyczyły głównie mającego przyjść Emmanuela, który miał zostać Wybawicielem dzieci Abrahama.*

Tradycja chrześcijańska mówi, że pierwsza zapowiedź odnosząca się do realizacji zamiarów i planów Boga względem człowieka, pojawia się w „Protoewangelii” (Rdz 3, 15)⁷. Owa zapowiedź zawarta jest w słowach wypowiedzianych do węża w raju po upadku pierwszych rodziców: *Wprowadzam nieprzyjaźń pomiędzy ciebie a niewiastę, pomiędzy potomstwo twoje a potomstwo jej; ono zmiążdży ci głowę a ty zmiążdżysz mu piętę* (Rdz 3, 15). Słowa te świadczą o tym, że Maryja jest nierozzerwalnie związana z tajemnicą odkupienia ludzkości. Jan Paweł II mówi o Niej jako o nowej Niewieście, *która zgodnie z wolą Bożą zadośćuczyni upadkowi Ewy; jest ona bowiem powołana, by odnowić rolę i godność kobiety, i przyczynić się do zmiany losu ludzkości, wspomagając poprzez swe macierzyńskie posłannictwo zwycięstwo Boga nad szatanem⁸. Dalej Sługa Boży stwierdza, że zaprowadzona przez Boga nieprzyjaźń między wężem a niewiastą urzeczywistnia się w Maryi w podwójny sposób⁹. Wpierw mówi o Maryi jako doskonałym sprzymierzeńcu Boga i nieprzyjaciółce szatana, z którego to powodu została całkowicie zachowana od jego władzy przez niepokalane poczęcie, kiedy*

⁴ LG 55.

⁵ J. KUDASIEWICZ, *Matka Odkupiciela*, Kielce 1991, 22.

⁶ Por. TAMŻE, 21.

⁷ RM 7.

⁸ TENŻE, *Maryja w Protoewangelii* (Audiencja generalna, 24.01.1996), w: *Jan Paweł II o Matce Bożej...*, t. 4, 137.

⁹ TAMŻE.

to została poczęta w łasce przez Ducha Świętego i zachowana od wszelkiej zmyły grzechu. Następnie jako włączona w walkę przeciw duchowi zła¹⁰. Zaś w *Katechizmie Kościoła Katolickiego* czytamy: *Ona była Tą, która pierwsza i w jedyny sposób skorzystała ze zwycięstwa odniesionego przez Chrystusa nad grzechem: Ona została zachowana od wszelkiej zmyły grzechu pierworodnego, i w czasie całego swojego życia ziemskiego, dzięki specjalnej łasce Bożej, nie popełniła żadnego grzechu*¹¹. Słowa te są wyrazem wiary, że Maryja - Sprzymierzeniec Boga, zostanie włączona w zwycięstwo nad szatanem i zapanowanie Bożego Królestwa na ziemi. Była to zapowiedź zwycięstwa dobra nad złem i nawiązanie do śmierci i zmartwychwstania Jezusa Chrystusa.

Na kartach Starego Testamentu zapisano wiele zapowiedzi dotyczących nadejścia Królestwa Bożego. Pochodziły one głównie od proroków. *Katechizm Kościoła Katolickiego* mówi, że przez proroków Bóg formuje swój lud w nadziei zbawienia, w oczekiwaniu nowego i wiecznego Przymierza przeznaczonych dla wszystkich ludzi, które będzie wypisane w sercach. Prorocy głoszą radykalne odkupienie Ludu Bożego, oczyszczenie ze wszystkich jego niewierności, zbawienie, które obejmie wszystkie narody. O tej nadziei będą świadczyć przede wszystkim ubodzy i pokorni Pana. Żywą nadzieję zbawienia Izraela zachowały święte kobiety: Sara, Rebecka, Rachela, Miriam, Debora, Anna, Judyta i Estera. Najdoskonalszym obrazem tej nadziei jest Maryja¹².

Inną zapowiedź przyjścia Zbawiciela wypowiada autor natchniony, Izajasz, wobec króla Achaza w 734 r. przed Chrystusem. Prorok powiedział: *Pan sam da wam znak: oto Panna pocznie i porodzi Syna i nazwie go imieniem Emmanuel* (Iz 7, 14). Jan Paweł II, interpretując te słowa, podkreśla, że zapowiedź znaku Emmanuela – „Boga z nami” – oznacza obietnicę Bożej obecności w dziejach, która nabierze pełnego znaczenia w tajemnicy wcielenia Słowa. Fakt, że zapowiedź cudownych narodzin Emmanuela mówi o kobiecie, mającej począć i urodzić dziecko, zdaje się wskazywać na intencję związania matki z losem syna – księcia, który ustanowi idealne królestwo, królestwo „mesjańskie” – i pozwala dostrzec szczególnie zamysł Boży, podkreślający rolę kobiety. Nie tylko bowiem dziecko jest znakiem, ale także samo jego niezwykle poczęcie, objawione potem w narodzinach – wydarzeniu pełnym nadziei, które podkreśla centralną rolę matki¹³.

¹⁰ TAMŻE.

¹¹ *Katechizm Kościoła Katolickiego*, Poznań 2002, 411.

¹² TAMŻE, 64.

¹³ JAN PAWEŁ II, *Zapowiedź mesjańskiego macierzyństwa* (Audiencja generalna, 31.01.1996), w: *Jan Paweł II o Matce Bożej...*, t. 4, 140.

Także prorok Micheasz zapowiedział nadejście Zbawiciela: *A ty, Betlejem Efrata, najmniejsze jesteś wśród pokoleń judzkich! Z ciebie mi wyjdzie Ten, który będzie władał w Izraelu, a pochodzenie Jego od początku, od dni wieczności. Przeto [Pan] wyda ich aż do czasu, kiedy porodzi mająca porodzić* (Mi 5, 1-2a). Według Jana Pawła II słowa te wyrażają oczekiwanie na narodziny pełne mesjańskiej nadziei, a zarazem uwypuklają rolę matki. Narodziny te niosą radość i zbawienie, jednocześnie wskazują na nie i stanowią Jej wywyższenie¹⁴. Maryja ma zatem do spełnienia szczególną i bardzo ważną rolę, określoną i sprecyzowaną już przed wiekami. Jej osoba jest nieodzownym elementem Boskiej ekonomii zbawczej. Co więcej, proroctwo Micheasza wyraźnie wskazuje, iż miejscem narodzin Jezusa będzie Betlejem „najmniejsze wśród pokoleń judzkich”. Poprzez uwypuklenie faktu, że Betlejem jest małym, niepozornym i zwyczajnym miejscem, prorok dobitnie podkreśla wyjątkowość, znaczenie i wagę mającego zaistnieć wydarzenia. W konsekwencji tego opisu nasuwają się kolejne refleksje. Otóż Bóg w swej wielkości i majestacie nie potrzebuje przepychu, blichtru i bogactwa. Współczesny Kościół podkreśla ten fakt, aby przekonać współczesny świat, że Bóg potrzebuje otwartości ludzkiego serca, aby narodzić się w nim ponownie.

W Drugiej Księdze Samuela zapisane zostały słowa potwierdzające, że potomek Dawida będzie prawdziwym Synem Stwórcy, oraz potwierdzające tajemnicę wcielenia urzeczywistnioną w Nowym Testamencie: *Ja będę mu ojcem, a on będzie mi synem* (2 Sm 7, 14). W Starym Testamencie Niewiasta określona została w następujący, niepowtarzalny i szczególnie sposób: *Raduj się wielce, Córko Syjonu, wołaj radośnie, Córko Jeruzalem! Oto Król twój idzie do ciebie, sprawiedliwy i zwycięski. Pokorny [...] pokój ludziom obwieści* (Za 9, 9-10). Sługa Boży Jan Paweł II uczy: *opis Zwiastowania pozwala nam rozpoznać w Maryi nową „Córkę Syjonu”, którą Bóg wzywa do wielkiej radości. Ukazuje Jej nadzwyczajną rolę jako Matki Mesjasza, co więcej – Matki Syna Bożego. Dziewica przyjmuje posłanie w imieniu ludu Dawidowego, [...] w imieniu całej ludzkości. [...] Jako nowa «Córka Syjonu», Maryja jest w pełni przygotowana, by zawrzeć oblubieńcze przymierze z Bogiem. O wiele bardziej i lepiej niż jakikolwiek przedstawiciel ludu wybranego, może Ona ofiarować Panu prawdziwe serce Oblubienicy*¹⁵. Maryja urealnia i urzeczywistnia słowa wypowiedziane przez Jahwe: *Cała piękna jesteś, przyjaciółko moja i nie ma w Tobie skazy* (Pnp 4,7). Postawa i życie Maryi sprawiły, że jest Ona wzorem świętości i przykładem życia w Bogu.

¹⁴ Por. TAMŻE, 141.

¹⁵ TENŻE, *Nowa Córka Syjonu* (1.05.1996), w: *Katechezy Ojca Świętego Jana Pawła II. Maryja*, Kraków-Ząbki 1999, 61.

Ojciec Święty podkreśla, że *w ten sposób Stary Testament przygotowuje ową «pełnię czasu», kiedy Bóg ześle «Syna swego, zrodzonego z niewiasty, ... abyśmy mogli otrzymać przybrane synostwo»*¹⁶. Wymienione prorocтва podkreślały, że przyście Zbawiciela da początek nowemu Królestwu, nowej wspólnotcie Ludu Bożego. Maryja poprzez fakt narodzin Zbawiciela została włączona w owo dzieło powstania nowej wspólnoty Kościoła.

2. „Fiat” Maryi

Zwiastowanie jest wydarzeniem, które rozpoczyna realizację zapowiadanego planu historiozbawczego. *W szóstym miesiącu posłał Bóg anioła Gabriela do miasta w Galilei, zwanego Nazaret, do Dziewicy posłubionej mężowi, imieniem Józef, z rodu Dawida; a Dziewicy było na imię Maryja. Anioł wszedł do Niej i rzekł: «Bądź pozdrowiona, pełna łaski, Pan z Tobą, błogosławiona jesteś między niewiastami»* (Łk 1, 26-28). Słowa: „Bądź pozdrowiona” wyrażają radość z możliwości uczestniczenia w planie zbawczym Stwórcy wobec całego świata. Słowa te odnoszą się do prorocтва ze Starego Testamentu: *Wyśpiewuj, Córko Syjońska! Podnieś radosny okrzyk, Izraelu! Ciesz się i wesel z całego serca, Córo Jeruzalem! Oddalił Pan wyroki na ciebie, usunął twego nieprzyjaciela: Król Izraela, Pan, jest pośród ciebie* (So 3, 14-15). Maryja określona została jako „łaski pełna” – *Kecharitoméne* (Łk 1, 28).

Jan Paweł II słowa te interpretuje w następujący sposób: *«łaski pełna»* [...], *obwieszcza fundamentalną prawdę, że początkiem wszystkiego w związkach między Bogiem i stworzeniem jest szczodry dar, wolny i suwerenny akt woli Bożej, a więc wszystko to, co w języku Biblii mieści się w słowie «łaska». [...] Łaska, którą otrzymała Maryja, jest nie tylko zamierzeniem czy życzliwym nastawieniem Boga wobec Niej, ale czymś rzeczywistym, jest «łaską Chrystusa» udzieloną Jej wcześniej na mocy zasług śmierci Syna. Łaską tą jest w rzeczywistości sam Duch Święty. Powiedzieć więc o Maryi, że jest «łaski pełna», znaczy powiedzieć, że jest pełna Ducha Świętego*¹⁷. Sługa Boży Jan Paweł II mówi dalej, że kon-

¹⁶ RM 7.

¹⁷ TAMŻE, 8. *W języku Biblii «łaska» oznacza szczególny dar, który według Nowego Testamentu ma swe źródło w trynitarnym życiu Boga samego – Boga, który jest miłością (por. 1 J 4, 8). Owocem tej miłości jest wybranie – to, o którym mówi List do Efezjan. Wybranie to jest zatem ze strony Boga odwieczną wolą zbawienia człowieka przez uczestnictwo w Bożym życiu (por. 2 P 1, 4) w Chrystusie: jest zbawieniem poprzez uczestnictwo w życiu nadprzyrodzonym. Następstwem tego przedwiecznego daru, tej łaski wybrania człowieka przez Boga, jest jakby zaczyn*

tekst ewangeliczny, w którym zbiegają się dawne objawienia i obietnice, pozwala nam zrozumieć, że chodzi tutaj o szczególne błogosławieństwo pośród wszelkich «błogosławieństw duchowych w Chrystusie». W tajemnicy Chrystusa jest Ona obecna już «przed założeniem świata», jako Ta, którą Ojciec «wybrał» na Rodzicielkę swojego Syna we Wcieleniu – a wraz z Ojcem wybrał Ją Syn i odwiecznie zawierzył Duchowi świętości. Maryja jest w sposób zupełnie szczególny i wyjątkowy związana z Chrystusem i równocześnie jest umiłowana w Tym przedwiecznie umiłowanym Synu, współtłotnym Ojcu, w którym skupia się cała «majestat łaski». Równocześnie pozostaje Ona doskonale otwarta w stronę tego «daru z wysokości»¹⁸. Ponadto Papież konstatuje: Równocześnie pełnia łaski wskazuje na całe nadprzyrodzone obdarowanie Maryi, jakie wiąże się z tym, że została wybrana i przeznaczona na Matkę Chrystusa. Jeśli wybranie to jest kluczowe dla wypełnienia się zbawczych zamierzeń Boga w stosunku do ludzkości, jeśli odwieczne wybranie w Chrystusie i przeznaczenie do godności przybranych synów odnosi się do wszystkich ludzi – to wybranie Maryi jest całkowicie wyjątkowe i jedyne. Stąd także Jej jedyne i wyjątkowe miejsce w tajemnicy Chrystusa¹⁹.

Maryja zatem została obdarowana łaską Boga, który zaplanował, że Jego Syn odda swe życie na krzyżu, aby zbawić każdego człowieka. Odpowiedziała Bogu w sposób pokorny, przepojony ufnością i bezgranicznym oddaniem. Zgodziła się na wszystko, co przygotował dla Niej Bóg. Ojciec Święty mówi, że Maryja z prostotą i całkowitym oddaniem wychodzi ku Bogu, który Ją nawiedza – a równocześnie wchodzi głęboko

świętości, jakby źródło tryskające w duszy człowieka jako dar Boga samego, które poprzez łaskę ożywia i uświęca wybranych. Poprzez to wszystko dokonuje się – czyli staje się rzeczywistością – owo «napelnienie» człowieka wszelkim «błogosławieństwem duchowym», owo «przybranie za synów w Chrystusie» - w Tym, który jest odwiecznie «Umiłowany» przez Ojca. TAMZE.

¹⁸ TAMZE. W numerze 11 encykliki *Redemptoris Mater* Jan Paweł II pisze: Maryja, Matka Słowa Wcielonego, zostaje wprowadzona w samo centrum owej nieprzyjaźni, owego zmagania, jakie towarzyszy dziejom ludzkości na ziemi, a zarazem dziejom zbawienia. Należąc do «ubogich i pokornych Pana», Maryja nosi w sobie, jak nikt inny wśród ludzi, ów «majestat łaski», jaką Ojciec «obdarzył nas w Umiłowanym», a łaska ta stanowi o niezwykłej wielkości i pięknie całej jej ludzkiej istoty. Maryja pozostaje w ten sposób wobec Boga, a także wobec całej ludzkości jakby niezmiennym i nienaruszonym znakiem tego Bożego wybrania, o jakim mówi List Pawłowy: «w Chrystusie ... wybrał nas przed założeniem świata ... i przeznaczył dla siebie jako przybranych synów» (Ef 1, 4.5).

¹⁹ TAMZE, 9. Zwiastowanie anielskie jest więc objawieniem tajemnicy Wcielenia w samym początku jego wypełnienia na ziemi. Zbawcze udzielanie się Boga, życia Bożego, w jakiś sposób całemu stworzeniu – a bezpośrednio: człowiekowi – osiąga w tajemnicy Wcielenia jeden ze swych punktów szczytowych. Jest to bowiem zarazem szczyt wśród całego obdarowania łaską w dziejach człowieka i kosmosu. Maryja jest «łaski pełna», ponieważ Wcielenie Słowa, zjednoczenie osobowe Boga-Syna z naturą ludzką, z człowieczeństwem, w Niej właśnie się urzeczywistnia i dokonuje. TAMZE.

w siebie²⁰. Poprzez swoje posłuszeństwo stała się Ona pomostem między Bogiem a dziejami świata. W Konstytucji dogmatycznej o Kościele czytamy: *Maryja [...] jest rodzicielką Syna Bożego i dlatego najbardziej umiłowaną córą Ojca i przybytkiem Ducha Świętego. Dzięki temu darowi szczególnej łaski znacznie przewyższa wszystkie inne stworzenia, niebieskie i ziemskie*²¹.

Konieczność wypełnienia woli Boga nakłada na Maryję obowiązek sprostaną pokładanym w Niej oczekiwaniom, bowiem świętość nie może rodzić się i realizować w grzesznym człowieku. Dlatego Bóg obdarza Ją świętością, czyli pełnią łaski już w Jej poczęciu²². Maryja otrzymała zatem od Boga załazek świętości, wyjątkowe błogosławieństwo, dar, poprzez który Jej łono przemienione zostało w nieskazitelną przestrzeń, w której ma się narodzić Bóg. *Maryja stała się uległą na przyjęcie wszelkich darów pochodzących od tegoż Ducha [...]. Ze względu na swą świętość Dziewica z Nazaretu była zawsze umiłowaną Córką Ojca, Dziewiczą Matką Syna oraz Oblubienicą Ducha Świętego i dlatego zajmuje najwyższe miejsce w hierarchii stworzeń oraz posiada w stopniu najwyższym doskonałość dostępną stworzeniu. Ta doskonałość i świętość Maryi jest dziełem Bożym i owocem miłości Ducha Świętego. Duch Święty wzbogacił Ją swoimi дарami, tak aby była godną Matką Słowa Bożego*²³. Poprzez Maryję Kościół Chrystusowy wzbogacił się o wzór świętości, oddania i miłości Bożej, *poprzez fiat w czasie zwiastowania oddała się całkowicie Bogu, który okazał Jej swe szczególne upodobanie i swoje wielkie plany odkupienia. Ona jako pierwsza uwierzyła miłości, jaką pełen dobroci Bóg żywi do nas. Tym aktem wiary Maryja stała się pierwszą wierzącą Nowego Przymierza*²⁴.

Postawa Maryi - według Sługi Bożego Jana Pawła II - jest analogiczna do wiary Abrahama: tak jak wiara Abrahama w ekonomii zbawienia stanowi początek Starego Przymierza, tak wiara Maryi przy zwiastowaniu jest początkiem Przymierza Nowego. Podobnie też jak Abraham uwierzyła „wbrew nadziei”, że z mocy Najwyższego, za sprawą Ducha Świętego, stanie się Matką Syna Bożego zgodnie z objawieniem anioła: *Święte, które się narodzi, będzie nazwane Synem Bożym* (Łk 1, 35)²⁵.

²⁰ JAN PAWEŁ II, *Aby przybliżyć się do tajemnicy Niepokalanego Poczęcia* (homilia, 8.12.1987), w: *Jan Paweł II o Matce Bożej 1978-1998*, t. 3, red. A. SZOSTEK, Warszawa 1999, 5-6.

²¹ LG 53.

²² Por. S. GRĘŚ, *Współpraca Maryi z Bogiem Ojcem w dziele zbawienia*, „Salvatoris Mater” 1(1999) nr 2, 133.

²³ TAMŻE, 133-134.

²⁴ L. SUENENS, *Kim jest Ona? Synteza mariologii*, Warszawa 1988, 53.

²⁵ Por. RM 14. Papież dalej pisze: *A to «posłuszeństwo wiary» ze strony Maryi w ciągu całej drogi posiadać będzie zadziwiające podobieństwo do wiary Abrahama. Podobnie*

Karty Starego Testamentu bardzo dobitnie mówią o nadziei, z jaką wyczekiwano nadejścia czasów mesjańskich. Izraelici wierzyli, że wraz z nadejściem Mesjasza nastaną dla narodu wybranego dni chwały. Maryja, wierząc w to, w co wierzyli Izraelici, nie sądziła, że to przy Jej udziale wypełnią się przepowiednie proroków. We właściwym czasie zrozumiała, że to właśnie Ona została zaproszona przez Boga do udziału w ekonomii zbawczej świata²⁶. Jan Paweł II podkreśla, że *Maryja ma się radować przede wszystkim dlatego, że Bóg Ją kocha i napelnił Ją łaską, by została Matką Bożą!*²⁷ Twierdząca odpowiedź Maryi sprawiła, że Bóg mógł wypełnić to wszystko, co obiecał narodowi wybranemu, ponadto zapoczątkowała pełen miłości dialog Boga z człowiekiem, a nade wszystko stała się dla kolejnych pokoleń wzorem czystości i bezgranicznego zaufania wobec planów Bożych, które mogły być wypełnione dopiero wtedy, gdy Maryja odpowiedziała: *Oto ja służebnica Pańska, niech mi się stanie według twego słowa* (Łk 1, 38).

Już w chwili zwiastowania Maryja jest gotowa podjąć nieznaną Jej jeszcze ofiarę, którą poniesie w związku z misją Syna. Jest gotowa *przyjąć to wszystko, co Boża miłość planuje w Jej życiu, łącznie z „mieczem”, który przeniknie Jej duszę*²⁸. Maryja jest uosobieniem całego narodu wybranego, a Jej pełna pokory i zawierzenia odpowiedź symbolizuje jego wolę. Przeniknięta miłością odpowiedź Maryi jest elementem dialogu, jaki prowadziła z Bogiem w imieniu narodu wybranego. Ponadto: *Maryja pokazała, że pełnia tej miłości nie może obejść się bez czystości przeżywanej w wolności. Tylko w miłości, której skrzydłami są czystość i wolność, człowiek znajduje najskuteczniejszy czynnik przeciwwagi chaosu panującego na świecie i rodzi życie*²⁹.

3. Maryja świadkiem wcielenia

Maryja, przyjmując zbawczą wolę Bożą całym sercem, [...] całkowicie poświęca samą siebie, jako służebnicę Pańską, osobie i dziełu Syna swego, pod Jego zwierzchnictwem i razem z Nim z łaski Boga wszechmogącego

jak ten patriarcha całego Ludu Bożego, tak i Maryja, w ciągu całej drogi swego uległego, macierzyńskiego fiat, będzie potwierdzać, iż «wbrew nadziei uwierzyła nadziei». TAMŻE.

²⁶ H. WITCZYK, *Bóg Ojciec a Maryja w tajemnicy zwiastowania*, „Salvatoris Mater” 1(1999) nr 1, 118.

²⁷ JAN PAWEŁ II, „Łaski pełna” (8.05.1996), w: *Katechezy Ojca Świętego Jana Pawła II...*, 61.

²⁸ H. WITCZYK, *Bóg Ojciec a Maryja w tajemnicy zwiastowania...*, 122.

²⁹ Z. KIJAS, *Maryja w tajemnicy Wcielenia w świetle antropologii trynitarniej Pawła Floreńskiego*, „Salvatoris Mater” 2(2000) nr 1, 152.

śluząc misterium odkupienia³⁰ – podkreśla *Lumen gentium* - co więcej, zgadzając się na słowo Boże, stała się *Matką Jezusa*³¹. Oddaje siebie do wyłącznej dyspozycji Pana. W całkowitej wolności poddaje swoją wolę Jezusowi i oddaje się do Jego dyspozycji. W Jej oddaniu nie ma cienia wątpliwości, czy też jakiegoś ludzkiego powątpiewania, promienieje swą pokorą i uczy nas, jak być oddanym Panu, by życie owocowało w pełni³², *pragnie uczynić wszystko, by sama w sposób doskonały mogła wypełnić służbę, której Bóg oczekuje od swego ludu*³³.

Przyjęcie przesłania anioła Gabriela zmienia całe dotychczasowe życie Maryi, która obdarowana godnością i łaską czuje się odpowiedzialna za drugiego człowieka, za jego drogę do zbawienia. W konsekwencji Maryja rozpoczyna niejako nowy etap swojego życia, etap wypełniony służbą i chęcią niesienia pomocy innym: *w tę służbę włącza również chęć służenia bliźniemu, na co wskazuje związek między epizodem zwiastowania i nawiedzenia: powiadomiona przez anioła, że Elżbieta wkrótce urodzi syna, rusza w podróż i „w pośpiechu” (por. Łk 1, 39) dociera do Judei, by zaofiarować krewniej pomoc w przygotowaniach do narodzin dziecka. W ten sposób daje chrześcijanom wszystkich czasów wzniósłszy wzór służby. Słowa: „Niech mi się stanie według twego słowa!” (Łk 1, 38) świadczą o całkowitym posłuszeństwie wobec woli Bożej Tej, która nazwała się służebnicą Pańską. Tryb wyrażający życzenie: *genito* – „niech się stanie”, którym posłużył się Łukasz, wyraża nie tylko akceptację, lecz zdecydowane zaangażowanie się w realizację Bożego planu i całkowite utożsamienie się z nim*³⁴. Maryja w duchu owej służby wyruszyła do Elżbiety, aby podzielić się z Nią swoją radością i pomóc Jej w pokonywaniu trudów dnia codziennego. Wypełniała Ją mocna wiara, oparta na głębokim przekonaniu, że Bóg jest wszechmogący i nie tylko może zapowiadać rzeczy pełne tajemnic, ale może je również realizować. *Dla Boga bowiem nie ma nic niemożliwego* (Łk 1, 37)³⁵.

Owa wiara i ufność sprawiły, że Maryja stała się szczególnym świadkiem wcielenia Chrystusa, przechowywała wspomnienie Jego dzieciń-

³⁰ LG 56. Por. JAN PAWEŁ II, *Współpraca Maryi w dziele Odkupienia* (Audycja generalna, 4.05.1983), w: *Jan Paweł II o Matce Bożej...*, t. 4, 31.

³¹ TAMŻE.

³² Por. J. KOZŁOWSKI, *Z Maryją w życie w Duchu Świętym*, Łódź 2000, 8. 10.

³³ JAN PAWEŁ II, *Posłusznna służebnica Pańska* (Audycja generalna, 4.09.1996), w: *Jan Paweł II o Matce Bożej...*, t. 4, 204.

³⁴ TAMŻE, 205.

³⁵ Por. J. KUDASIEWICZ, *Biblijne spojrzenie na Matkę Jezusa w ujęciu Katechizmu Kościoła Katolickiego*, w: *Maryja w Katechizmie Kościoła Katolickiego. Materiały z sympozjum zorganizowanego przez dominikańskie Kolegium Filozoficzno-Teologiczne w Krakowie, w dniach 6-7 października 1995 roku*, red. S.C. NAPIÓRKOWSKI, B. KOCHANIEWICZ, Kraków 1996, 21-31.

stwa, którego wydarzenia rozważała w swoim sercu (por. Łk 2, 19. 51). Podobnie czyni Kościół, który słucha słowa Bożego i przyjmuje je oraz głosi i czci, a następnie udziela Chrystusa jako Chleba Życia. Maryja zdała egzamin z pokory wobec woli Stwórcy, ofiarowując Jezusa w świątyni. Pokora bowiem jest nie tylko prawdą, jest fundamentem chrześcijańskiej doskonałości. Bez pokory świętość nie istnieje, a wszystkie cnoty muszą zawierać pokorę. Wiara musi być pokorna, jak również nadzieja, miłość i wszystkie cnoty moralne.

Jan Paweł II, podkreślając pokorę Maryi, mówi również o Jej głębokiej wierze, dla której zwiastowanie jest momentem przełomowym, od którego zaczyna się cała Jej droga wiary. *Uwierzyć – to znaczy «powierzyć siebie» samej istotnej prawdzie słów Boga żywego, znając i uznając z pokorą «jak niezbadane są Jego wyroki i niezgłębione Jego drogi» (por. Rz 11, 33). Maryja, która z odwiecznej woli Najwyższego znalazła się – rzecz można – w samym centrum owych „niezgłębionych dróg” oraz „niezbadzanych wyroków” Boga, poddaje się w półcieniu wiary, przyjmując całkowicie i z sercem otwartym to wszystko, co było przewidziane w planie Bożym³⁶. Postawa Maryi sprawiła, że otrzymała od Boga niezmiernie wielką łaskę, większą niż byłoby w stanie otrzymać aniołowie i ludzie, gdyż Ona jak nikt inny odpowiedziała na uprzedzającą łaskę Boga. Całkowicie zawierzyła Jego woli. Dzięki temu mógł On zrealizować w Niej doskonałe dzieło swego stworzenia i wejrzał na Nią z upodobaniem³⁷.*

4. Służebna postawa Maryi

Maryja poprzez swoją odpowiedź wyraża postawę Służebnicy, staje się wzorem dla całego Kościoła Świętego i przykładem realizowania Bożych planów i zamierzeń. Przyjmując orędzie Bożego Posłańca, Maryja – jak podkreśla Sługa Boży Jan Paweł II – staje się wybraną z całej wieczności, pierwszą nieodzowną współpracownicą Bożego planu zbawienia³⁸. Jej twierdząca odpowiedź wypowiedziana podczas zwiastowania zapoczątkowała zbawczą ekonomię Stwórcy – Bóg mógł narodzić się wśród ludzi, a tym samym mógł narodzić się Kościół. Jan Paweł II mówiąc o Jej udziale w początkach ekonomii zbawienia, widzi Ją wśród pokornych i ubogich Pana, najbardziej oczekująca z ufnością dzieła Bożego jako nie-

³⁶ RM 14.

³⁷ Por. J. SUENENS, *Kim jest Ona! Synteza mariologii...*, 24.

³⁸ Por. JAN PAWEŁ II, *Medytacje nad tajemnicą Wcielenia* (Audiencja generalna, 25.03.1981), w: *Jan Paweł II o Matce Bożej...*, 19.

zasłużonego daru. Stąd też miała wziąć jedyny w swym rodzaju udział w tym dziele, w ekonomii zbawienia całej ludzkości³⁹.

Konstytucja dogmatyczna *Lumen gentium* ten aspekt rozwija w następujący sposób: *Ojca miłosierdzia pragnął, by Wcielenie poprzedziła zgoda tej, która została przeznaczona na matkę, aby w ten sposób, podobnie jak kobieta przyczyniła się do śmierci, tak również kobieta przyczyniła się do życia. Odnosi się to szczególnie do Matki Jezusa, która wydała na świat samo Życie odradzające wszystko*⁴⁰.

Narodziny Jezusa bezpośrednio poprzedzone zostały daleką i pełną trudów drogą Józefa i Maryi do Judei, aby z nakazu cezara Augusta uczestniczyć w spisie ludności. Jan Paweł II stwierdza, że *niewygody i ubóstwo są zapowiedzią niektórych cech królestwa mesjańskiego – królestwa pozbawionego zaszczytów i ziemskiej władzy, należącego do tego, który w czasie swego życia publicznego powie o sobie samym: „Syn Człowieczy nie ma miejsca, gdzie by głowę mógł oprzeć” (Łk 9, 58)*⁴¹. Współczesny człowiek, współczesny Kościół pochylony nad tajemnicą betlejemskiej stajenki stara się zrozumieć, że Bóg po to na miejsce narodzin Zbawiciela wybrał ubóstwo i chłód, aby każdy człowiek mógł zanurzyć się w majestacie Boga i nasycić Jego miłością. Cudowi narodzin towarzyszyli jedynie Józef i Maryja: *Kiedy tam przebywali, nadszedł dla Maryi czas rozwiązania. Porodziła swego pierwotnego Syna, owinęła Go w pieluszki i położyła w żłobie, gdyż nie było dla nich miejsca w gospodzie (Łk 2, 6-7).*

Katechizm Kościoła Katolickiego pisze: *Jezus narodził się w nędznej stajni, w ubogiej rodzinie; prości pasterze są pierwszymi świadkami tego wydarzenia. Właśnie w tym ubóstwie objawia się chwała nieba*⁴². Zaś św. Zeno z Werony podkreśla, że w postanowionym czasie Syn Boży ukrył na chwilę swój majestat, opuścił niebieski tron i uczynił sobie miejsce w podobnym do świątyni łonie wybranej na to Dziewicy. W miejsce to wstąpił w ukryty sposób, aby narodzić się jako człowiek; tam zechciał stać się tym, czym nie był, a jednak pozostać tym, czym był. Złączył się z ludzkim ciałem i stał się dzieckiem. Zeno pisze, że Maryja poczęła jako nieskalana Dziewica, po poczęciu zrodziła jako Dziewica, pozostała też po zrodzeniu Dziewicą. Tak chciał się narodzić Chrystus jako człowiek, w sposób, w jaki nie może się narodzić człowiek. Narodził się małym ciałem, lecz wielki w majestacie wszechmocy⁴³.

³⁹ Por. K. WOJTYŁA, *Teksty poznańskie*, Poznań 1986, 129-133.

⁴⁰ LG 56.

⁴¹ JAN PAWEŁ II, *Maryja a narodzenie Jezusa*, w: TENŻE, *Maryja w tajemnicy Chrystusa i Kościoła*, Watykan 1998, 132.

⁴² KKK 525.

⁴³ Por. ZENO Z WERONY, *Kazania o Narodzeniu Pana*, za: *Maryja w Tajemnicy Chrystusa*, red. S.C. NAPIÓRKOWSKI, Niepokalanów 1997, 221.

Maryja, ciesząc się jak każda ziemską matką z narodzin dziecka, ma świadomość uczestnictwa w wydarzeniu wcielenia Syna Bożego. Poprzez tę tajemnicę zespala się z Bogiem Ojcem i realizuje w pokorze Jego wolę. Jan Paweł II, mając na uwadze opisane wydarzenia, naucza, że to, co staje się udziałem Maryi, wynika z Jej postawy pełnej gotowości do współdziałania z Bożym zamysłem. Dowód tej gotowości dała już w czasie zwiastowania, odpowiadając *niech mi się stanie według twego słowa!* (Łk 1, 38). Doświadczenie porodzenia Dziecka przeżywała w warunkach dotkliwego ubóstwa. Nie mogła dać Synowi Bożemu nawet tego, co zwykle zapewniają matki swym nowo narodzonym dzieciom, lecz była zmuszona położyć Go „w źłobie”, w prowizorycznej kołysce, która nie odpowiadała godności „Syna Najwyższego”⁴⁴. Analizując zbawczy plan Boga względem człowieka, na plan pierwszy wysuwa się postać Maryi, dzięki której Jezus staje się Człowiekiem – Syn Boży, istniejący od wieków u Ojca, zanurza się w ludzkie dzieje⁴⁵. Papież, rozważając tajemnicę wcielenia, podkreśla, że stanowi ona *wypełnienie ponadobfite obietnicy danej ludziom przez Boga po grzechu pierworodnym: po owym pierwszym grzechu, którego skutki obciążają całe dzieje człowieka na ziemi. [...] Maryja, Matka Słowa Wcielonego, zostaje wprowadzona w samo centrum owej nieprzyjaźni, owego zmagania, jakie towarzyszy dziejom ludzkości na ziemi, a zarazem dziejom zbawienia. Należąc do «ubogich i pokornych Pana», Maryja nosi w sobie, jak nikt inny wśród ludzi, ów «majestat łaski», jaką Ojciec «obdarzył nas w Umilowanym», a łaska stanowi o niezwykłej wielkości i pięknie całej Jej ludzkiej istoty. Maryja pozostaje w ten sposób wobec Boga, a także wobec całej ludzkości jakby niezmiennym i nienaruszonym znakiem tego Bożego wybrania, o jakim mówi List Pawłowy: «w Chrystusie ... wybrał nas przed założeniem świata ... i przeznaczył dla siebie jako przybranych synów» (Ef 1, 4. 5). Wybranie to jest potężniejsze od wszelkich doświadczeń zła i grzechu, od całej owej «nieprzyjaźni», jaką naznaczone są ziemskie dzieje człowieka. Maryja pozostaje w tych dziejach znakiem niezawodnej nadziei»⁴⁶.*

5. Theotokos

Jan Paweł II szeroko wyjaśnia i naucza, że Maryja, będąc Matką Jezusa, jest również Matką Boga. Podkreśla, że prawda ta *już od pierw-*

⁴⁴ Por. JAN PAWEŁ II, *Maryja a narodzenie Jezusa* (Audiencja generalna, 20.11.1996), w: *Jan Paweł II o Matce Bożej...*, t. 4, 216-217.

⁴⁵ Por. S. WŁODARCZYK, *Niewiasta - Maryja w „pełni czasu”*, „Salvatoris Mater” 2(2000) nr 1, 32.

⁴⁶ RM 11.

szych wieków ery chrześcijańskiej była postrzegana i pogłębiana jako część dziedzictwa wiary Kościoła, a w 431 r. została uroczysto ogłoszona przez Sobór Efeski. W miarę jak w świadomości uczniów pierwszej wspólnoty chrześcijańskiej umacnia się przekonanie, iż Jezus jest Synem Bożym, równocześnie staje się coraz bardziej oczywiste, że Maryja jest Matką Boga – Theotokos. I chociaż tytuł ten nie pojawia się w tekstach ewangelicznych wprost, wspominają one jednak o „Matce Jezusa” jednocześnie stwierdzając, że Jezus jest Bogiem (J 20, 28; por. 5, 18; 10, 30. 33). Maryja przedstawiona jest jako Matka Emmanuela, to znaczy „Boga z nami” (por. Mt 1, 22-23)⁴⁷.

Sobór Efeski, uwypuklając majestat i godność Maryi, deklaruje: *Ponieważ święta Dziewica urodziła cielesnie Boga zjednoczonego hipostatycznie z ciałem, mówimy, że jest ona Bogarodzicą. Nie dlatego, że początek istnienia natury Słowa był z ciała – było bowiem na początku i Bogiem było Słowo, i Słowo było u Boga, Ono samo jest twórcą wieków, jest współwieczne z Ojcem, jest stwórcą wszystkiego – lecz ponieważ, jak już powiedzieliśmy, zjednoczyło się hipostatycznie z [naturą] ludzką i przyjęło narodziny cielesne z matki*⁴⁸.

Maryja jest Bożą Rodzicielką, dziewiczą Matką Zbawiciela. Kościół – jak podkreśla Jan Paweł II – *kontempluje i z uwielbieniem czci niezwykle wywyższenie Maryi przez Tego, który zechciał być Jej Synem. Wyrażenie „Matka Boga” wskazuje na Słowo Boże, które we Wcieleniu przyjęło uniżenie ludzkiej kondycji, aby wynieść człowieka do godności dziecka Bożego. [...] Bóg bowiem traktuje Maryję jako osobę wolną i odpowiedzialną: urzeczywistnia w Niej Wcielenie swojego Syna dopiero wówczas, gdy Ona wyraziła na to zgodę*⁴⁹.

Tajemnica wcielenia dokonała się w łonie Maryi, a więc tym samym Maryja stała się centralną postacią tego wydarzenia i została wpisana

⁴⁷ JAN PAWEŁ II, *Tytuł Maryi: Matka Boga* (Audiencja generalna, 27.11.1996), w: Jan Paweł II, *Jan Paweł II o Matce Bożej...*, t. 4, 219.

⁴⁸ Sobór Efeski, nr 24, w: *Dokumenty Soborów Powszechnych*, t. 1, Kraków 2001, 151. W „Anatematyzmach Cyryla” czytamy: *I. Jeśli ktoś nie wyznaje, że Emanuel jest prawdziwym Bogiem i dlatego święta dziewica jest Bogarodzicą (zrodziła bowiem cielesnie Słowo będące z Boga, które stało się ciałem) – niech będzie wyklęty*. TAMŻE, 153. Nauka efesko-aleksandryjska została potwierdzona na Soborze Chalcedońskim w 451 roku: *Zgodnie ze świętymi Ojcami, wszyscy jednomyślnie uczymy wyznawać, że jest jeden i ten sam Syn, Pan nasz Jezus Chrystus, doskonały w Bóstwie i doskonały w człowieczeństwie, prawdziwy Bóg i prawdziwy człowiek, złożony z duszy rozumnej i ciała, współistotny Ojcu co do Bóstwa i współistotny nam co do człowieczeństwa, „we wszystkim nam podobny oprócz grzechu”, przed wiekami zrodzony z Ojca co do Boskości, w ostatnich czasach narodził się co do człowieczeństwa z Maryi Dziewicy, Matki Bożej (Theotokos, Dei Genetrix)*. TAMŻE, 223. Zob. Cz. BARTNIK, *Dogmatyka Katolicka*, t. 2, Lublin 2003, 411-423.

⁴⁹ JAN PAWEŁ II, *Tytuł Maryi: Matka Boga...*, 221-222.

w historię odkupienia ludzkości. Papież zaznacza, że dzięki Niej Zbawiciel mógł zstąpić z nieba, aby człowiekowi dać pełne prawo wejścia do nieba. *Uczył go dzieckiem Syna, aby odzyskał godność utraconą przez grzech. Przyszedł, by wypełnić pierwotny plan Przymierza. Wcielenie nadaje człowiekowi już na zawsze jego nadzwyczajną, jedyną niewypowiedzianą godność. I stąd bierze początek droga, którą przemierza Kościół*⁵⁰.

Udział Maryi w ekonomii zbawczej, Jej macierzyństwo nie ograniczyło się jedynie do biologicznego procesu narodzin, gdyż tak jak inne matki przyczyniła się w znacznej mierze również do wzrostu i rozwoju Syna. Możemy powiedzieć, że Maryja jest *Theotokos* nie tylko dlatego, że poczęła i zrodziła Syna Bożego, lecz także dlatego, że towarzyszyła Mu w Jego ludzkim dorastaniu. Jan Paweł II podkreśla, że w ten sposób tworzy się pierwsze ogniwo w łańcuchu wydarzeń, które pomogą Maryi stopniowo przezwyciężyć naturalną rolę wyznaczoną Jej przez macierzyństwo, by oddać się na służbę misji swego Boskiego Syna. Wskazuje, że w świątyni jerozolimskiej, w wydarzeniu będącym preludium zbawczej misji, Jezus łączy ze sobą swą Matkę. Będzie Ona odtąd nie tylko Tą, która Go zrodziła, ale też Niewiastą, która swym posłuszeństwem wobec planu Ojca będzie mogła współpracować w tajemnicy odkupienia⁵¹.

W Maryi *rzeczywiście Słowo stało się Ciałem. Ona stała się najbardziej zdumiewającym miejscem świata. W Niej niebo dotknęło ziemi*⁵². Patrząc na tajemnicę wcielenia w sposób bardzo indywidualny, można powiedzieć, że Boskie macierzyństwo stało się dla Maryi niewyobrażalnym darem Stwórcy⁵³. Maryja, odzyskując utracone dziedzictwo, jawi się jako przeciwieństwo Ewy, która odrzuciła Boga. Głównym argumentem decydującym o godności Maryi, wywyższającym Ją, jest Jej Boskie macierzyństwo.

Konstytucja *Lumen gentium* stwierdza: *Maryja [...] jest obdarzona tym najwyższym darem i najwyższą godnością, [...] że jest rodzicielką Syna Bożego*⁵⁴, następnie dopowiada: *Błogosławiona Dziewica z racji daru i roli Boskiego macierzyństwa [...] jest głęboko związana także z Kościołem*⁵⁵, będąc nie tylko członkiem Kościoła, ale przede wszystkim stając się jego uosobieniem. *Te dwie rzeczywistości – Maryja i Kościół*

⁵⁰ TENŹE, *Medytacje nad tajemnicą Wcielenia...*, 21.

⁵¹ Por. TENŹE, *Dwunastoletni Jezus odnaleziony w świątyni*, w: *Katechezy Ojca Świętego Jana Pawła II. Maryja...*, 121.

⁵² S. NAPIÓRKOWSKI, *Matka Pana. (Problemy – poszukiwania – perspektywy)*, Niepokalanów 1998, 187.

⁵³ Por. JAN PAWEŁ II, *Maryja a narodzenie Jezusa...*, 217-218.

⁵⁴ LG 53.

⁵⁵ TAMŹE, 63; por. także KKK 495.

wzajemnie się wyjaśniają: Kościół nabiera aspektu macierzyńskiego, Maryja natomiast wspólnotowego. Dzięki temu uosobieniu Kościół staje się bliższy, bardziej macierzyński, opiekuńczy. Staje się prawdziwą Matką. Maryja natomiast, uosabiając Kościół, nabiera rysów eklezjalnych⁵⁶. Na temat roli Maryi w życiu Kościoła Sobór Watykański II wypowiedział się w następujący sposób: *Błogosławiona Dziewica z racji [...] Boskiego macierzyństwa, dzięki czemu jednoczy się z Synem Odkupicielem, i z racji swoich szczególnych łask i darów jest głęboko związana także z Kościołem: Boża Rodzicielka jest, [...] pierwowzorem (typus) Kościoła w porządku wiary, miłości i doskonałego zjednoczenia z Chrystusem*⁵⁷. W encyklice *Redemptoris Mater* Sługa Boży Jan Paweł II podkreśla głęboką więź, jaka zachodzi pomiędzy Maryją a Kościołem. Dla Kościoła Maryja pozostaje nieustannym wzorem, jako Dziewica i Matka zarazem. Maryja obecna w tajemnicy Chrystusa, pozostaje obecna w tajemnicy Kościoła⁵⁸.

6. Podsumowanie

Od wieków Bóg postanowił wcielenie Odwiecznej Mądrości, Boskiego Logosu oraz przeznaczył Maryję na Matkę Wcielonego Słowa. Proroctwa są obietnicą przyjścia Zbawiciela, jaką po upadku pierwszych rodziców Bóg skierował do człowieka. Współistotny Ojcu Syn-Słowo rodzi się jako człowiek z Niewiasty, gdy nadchodzi «pełnia czasu». To wydarzenie prowadzi do punktu kluczowego w dziejach człowieka na ziemi, ujmowanych jako dzieje zbawienia.

Maryja zadziwia współczesnego człowieka swoją postawą, osobowością, swoimi decyzjami. Ale współczesny świat winien pamiętać, że sam Bóg chciał, aby narodziny Zbawiciela poprzedziła zgoda Tej, o której pomyślał, jako o Jego Matce. Ona z radością, z entuzjazmem, chciałyby się rzec – skwapliwie - wyraziła zgodę na Boże plany i od tej chwili, od radosnego momentu narodzin Jezusa, uczestniczy w pewnym stopniu w dziele zbawienia człowieka. Maryja jest symbolem prawdziwej

⁵⁶ J. KUDASIEWICZ, *Matka Odkupiciela*, Kielce 1991, 51.

⁵⁷ LG 63.

⁵⁸ Por. RM 27: *U progu narodzin Kościoła, u początku tej długiej pielgrzymki przez wiarę, która rozpoczyna się wraz z Pięćdziesiątnicą w Jerozolimie, Maryja była z tymi wszystkimi, którzy stanowili zalążek «nowego Izraela». Była obecna jako wyjątkowy świadek tajemnicy Chrystusa. Kościół trwa na modlitwie razem z Nią, a równocześnie «patrzy na Nią w świetle Słowa, które stało się człowiekiem». I tak było zawsze. Kiedy bowiem Kościół coraz «głębiej wnika w najwyższą tajemnicę Wcielenia», rozmyśla także o Matce Chrystusa z głęboką czcią i pobożnością. Maryja w sposób nierozdzielny należy do tajemnicy Chrystusa – i należy też do tajemnicy Kościoła od początku, od dnia jego narodzin.*

pobożności, a nie naiwności i łatwowierności, jest uosobieniem odwagi i służby. Uczy nas umiejętności kroczenia drogą Bożych przykazań, zdolności przekuwania słów w czyn. Uczy nas pokory i bezgranicznego zaufania Bożym planom.

Konstytucja dogmatyczna o Kościele podkreśla: *Błogosławiona Dziewica, przeznaczona od wieków razem z wcieleniem Słowa Bożego na Matkę Boga, stała się tu, na ziemi, z postanowienia Opatrzności Bożej, Matką Żywicielką Boskiego Odkupiciela, w sposób szczególny przed innymi szlachetną towarzyszką i pokorną służebnicą Pana*⁵⁹. Maryja zatem jest dla współczesnego człowieka wzorem pokory i ufności w wolę Boga. Jej serce przenikała głęboka wiara w prorocтва i zapowiedzi, a także przekonanie o konieczności podporządkowania całego życia Bogu.

Ks. dr Leon Siwecki
Wyższe Seminarium Duchowne (Sandomierz)

ul. Żeromskiego 6
PL - 27-600 Sandomierz

La partecipazione di Maria nella fase preparatoria della redenzione nell'insegnamento di Giovanni Paolo II

(Riassunto)

L'insegnamento del Papa Giovanni Paolo II sottolinea il ruolo significativo di Maria nell'economia salvifica di Dio. La Madre del Redentore occupa un posto determinato nel disegno di salvezza perché "quando giunse la pienezza del tempo, Dio inviò il Figlio suo, nato da una donna, sottomesso alla legge, affinché riscattasse coloro che erano sottoposti alla legge, affinché ricevessimo l'adozione a figli" (Ga 4, 4-5).

La riflessione si articola in sei punti essenziali. Dopo gli elementi introduttivi riguardo gli annunci veterotestamentari, la seconda questione illumina il significato teologico dell'evento dell'annunciazione - "Fiat" di Maria. Il terzo punto ha per oggetto una seguente questione: "Maria, un testimone dell'Incarnazione". Il quarto punto tenta di fissare la natura dell'atteggiamento ausiliare di Maria. Nella quinta questione si rievoca la problematica di *Theotokos*. Il sesto, l'ultimo punto di carattere riassuntivo, cerca di mettere in evidenza alcune osservazioni conclusive.

⁵⁹ LG 61.